

Závada Pál

NYÁR, DÉLUTÁN

A férfi nem volt otthonosan jártas abban a házban, amelybe ezen a júliusi, keddi kora délutánon belépett, amikor a párás, benzingózós forróság is benyomult már a lehullott csempék hátrahagyott malterflekkeivel mintázott kapualjba.

Otthonosság, jártasság és hasonlók egyébként értelmetlen szóhulladékként estek volna a lábához, s a férfi tulajdonképpen lakni sem lakott itt, inkább csak meghúzta magát pár hét óta egy ötödik emeleti kis lakásban, amelyhez volt ugyan kulcsa, beköltözését mégis illegálisnak lehetett minősíteni. S most, hogy néhány napos néma kertben-üldögélésből visszaérkezett az édesanyjától, tudta, hogy betérve a kapun, megint hasztalan fordítja öntudatlanul balra a fejét, itt baloldalt, ahol a műkö padló is feketében és ragacsosabban koszlott, a kukák ácsorognak a túlcsonduló szemétkben, és jobbra van a kilazult üplikkel, előrebukva lógó, ki-be hajlítgatott postaládásor, ahol persze ő hiába keresné a nevét. Ehelyett előre kikotorta válltáskája aljáról a kulcsait, hogy ne a lépcsőházban kelljen, ahol utolérheti vagy kérdőre vonhatja valaki, s fel lépve a porosan fekete, kovacsoltvas liftajtó elé, nyomban bedugta a kulcsot a lyukba, mely sietsége annál is indokoltabb volt, mert a háta mögül, a magasföldszinti gangról szófoslányokat észlelt, márpedig ő mostanában, kivált azóta, hogy bekövetkezett a, talán így lehetne mondani, kiűzetése valamiből, amit, nyilván tévesen, a magának mondhatott, vizolygott mások társalgási helyzeteitől, amelyek rendre félelemkeltőnek is bizonyultak számára. Ha pedig, mint egyes munkatársai, akik elől nem sikerült idejében meglógnia, őt magát akarták tapintatlan közvetlenkedéssel bevonni valamiféle kommunikációs szituációba, attól, egyszerűen szólva, futhatnéja támadt, hányingerrel küzdő nyeldeklés közben ingatta a fejét, nem, nem, rohanok, hebegte, és kimenekült az utcára, ahol aztán céltalan kószálásba bonyolódott, ahonnan körülményes és bosszantóan fárasztó volt hazavergődnie, abba a lakásba, amely ugyan jótékonyan elrejtette az ügynevezett társadalmi érintkezés atrocitásai elől, de ahol meg az fokozta nyugtalanságát, hogy folyton attól kellett tartania, rajtaüt valaki, és megkérdezi, ugyan mit keres itt.

Ne nyissa ki, nem látja, hogy fönt van?, szólta rá hátulról egy erélyes női hang, amelynek forrása egy drabálisan testes, s a helyhez, a napszakhoz meg a hőséghez képest amolyan alkalmian túlóltözöttnek tűnő, középkorú nőszemély volt, akinek mintha valami kalap vagy furcsán megkötött kendő is lett volna a fején, szürke-sötétzöld tónusú ruhát viselhetett, talán fekete vagy barna akrilkardigánnal, amely lehet, hogy csak összefont karján volt átvetve, de nem biztos, mert a férfi egyáltalán nem vágyott rá, hogy alaposabban szemügyre vegye, amikor ijedten lépett hátra, a zsebébe rejtve a kulcsait és öklét, s a piszkos üvegen át föltekintett a rácsok közt a gusztustalan, por-macska-bundás kolbászként lecsüngő kábel mentén a magasba, ahol megpillantotta a liftszekrény fenekét, tényleg fönt van, nem látni, hogy a negyediken vagy az ötödiken, áll. Akkor a férfi oldalra pillantva, a szemé sarkából meglátta, hogy a fal takarása mögül kijött egy öltönyös fiú vagy fiatalember is, aki szintén kinyújtotta a nyakát, hogy

fölnézzen a liftaknába, de a nő rögtön megragadta a karját, és ráripakodott, mondom, te, hogy gyere ide, hátral

Régimódi lift volt, hívógomb nélkül, aki fölvitte, annak aztán vissza kellett küldenie a földszintre, ahol ajtaja kulcsra nyílt, s minthogy hívni nem lehetett, ezért lefelé való közlekedésre nem használták, csakis fölfelé. A férfi meredten bámult föl, küldik-e már a felvonót, tudta, hogy száztizenöt lépcsőnyi magasra kell jutnia, tudniillik alkalmi ismeretsége e házzal mégis régi keletű volt, hiszen párjával, vagy hogy is nevezze most már, pedig szerette így emlegetni, s tényleg csak kevéssé ironikusan, öt év óta sokszor megszámozták, hogy hány lépcső vezet arra a rejtekhelyre, amelyről ő sokáig nem tudott egyebet, csak hogy itt ölelhető titokban ezt az asszonyt, akivel előbb a gyerekei miatti konspirálás folytán, közös életük négy éve óta pedig a régi ölelkezések izéért, igaz, egyre ritkábban, de föl-fölszöködöttek a lakásba. Hogy az kié is, az asszony eleinte, a férfit ajkára tett mutatóujjával hallgattatva el, nem mondta meg, csak kuncogott, később elárulta, hogy a kulcsokat a barátnőjétől kapta, s annak talán külföldön dolgozó öccse a tulajdonos, de pontosan sosem derült ki, és ez a titok aztán kettejük játékvá is vált, ha lakott itt egy-egy vendég, találgatták, milyen lehet, s izgultak, nem botlanak-e másik párba, így a férfi, amikor két utazótáskájával végül szerelmük szülőhelyére óvakodott be, oda, ahol lassan már egy éve nem járt, még azt sem tudhatta, nem adták-e már el a lakást valaki másnak, aki bármikor betoppanhat.

Még mindig fölfelé nézett, sóváran és fáradtan, de semmi mozgást nem észlelt, a néphadsereg páncélos erői, bukkantak elő a hírfoszlányok az udvar mélyéről, annak elszakadását támogató, de a terrorakciókkal való fenyegetőzést egyszer csak valami súlyos dolog fémes zörgése, csúszkálása nyomta el odafönről, a magasból fojtottan leszűrődő káromkodások kíséretében, aztán kicsapódtak a keskeny liftajtócskák, valamit kihúztak közülük, majd megint megpróbálták betuszkolni, nehezen férhetett be. A férfi már majdnem nekiindult a lépcsőnek, hiszen ha sikerül is azoknak ott fent bepakolniuk, akkor leereszkesznek terhükkel, tehát a lift, szokásától eltérően, nem üresen érkezik, s neki megint találkoznia kell valakikkel, nem beszélve arról, hogy lent is nyilván sokáig fognak vacakolni a kirakodással, mégis, annyira elcsigázottnak érezte magát a fojtóra hevült levegőjű, szennyes lépcsőházban, s olyan kilátástalannak tetszett, hogy érdemes és lehetséges egyáltalán fölvergődnie az ötödikre, hogy várt még egy kicsit, majd egy utolsó dübörgéssorozatot követően megkönnyebbülten észlelte, amint a kábelhurka megindul, hogy lelógassa magát a férfi orra elé, s a szekrény nyikorogva kúszik lefelé.

Kicsit hátralépett, közben hallotta, hogy a nagydarab nő ingerülten suttog valamit a megint előbukkanó fiúnak, s ekkor hirtelen megállt előtte a lift. Egy fehér inges ember állt benne háttal, karjával támasztva valami hosszú bádogládát, melyet a felvonó hátsó falához billentettek, a férfi értetlenül nézte, s ami az első pillanatban felrémlt benne, azt ijedtében és a gondolat abszurditása miatt rögtön elvetette, meg hiszen tudomása szerint az fából szokott lenni, és az alakja is félreismerhetetlen. De ekkor elképedve tapasztalta, miközben a fehér inges a csukott liftajtók mögül hátrafordulva részegen agresszív hangon ráordított, hogy ez a földszint?, ő meg csak bólintott, s meredten bámulta a bádogizét, hogy teknőszerűen keskenyedő fedele van, végképp azonban nem is emiatt bizonyosodott meg arról, hogy első sejtése igazolódik, hanem a bent már könyökével a furnérfalra sújtó s kérdését üvöltve megismétlő embernek a vastag, sötétszürke, durván bolyhos nadrágyjáról jött rá, azok viselnek ilyet, már látta. Nem hallja?, tombolt odabent a súlyos ittasság könnyen azonosítható torzulásaival szó-

ke bajuszos arcán a fehér inges-szürke nadrágos, földszint vagy mi a kurva isten? Földszint, kiáltotta a férfi, s nekilódult a lépcsőnek, de ahogy fellépett az első fokra, beleütközött két furvézerbe, akik ugyanúgy voltak öltözve, mint az, aki bentről ordította, hogy basszák meg ezek ketten, segítsenek már kijönni neki, amely kiszabadulás, ahogy a férfi utóbb elképzelte, a szűk liftben csak úgy volt lehetséges, ha az az ember, hogy az ajtók befelé megnyílhassanak, ráfekszik a ferdén megtámasztott bádogládára, s a két futva lezúduló alak mindkét oldalról meglökte a férfit, miközben ugyancsak részegen, de röhögve rivalltak rá, na mi az, nem látsz?! és végül ugyanekkor, mert mindez egyugyanazon pillanatban történt, a lökessel és ordítással együtt arcul csapó ütéstként zúdult rá a férfira a bűz.

Ahogy sietve menekült föl, megpróbált a száján keresztül lélegezni, a másodikon mégis ki kellett rohannia a gangra, az úgynevezett friss levegőre, de ott két vagy három asszony támasztotta a védőrácsot, hallotta, hogy egyikük azt mondja, állítólag több mint egy hete, bár ennek értelmét csak jóval később fogta föl, s emeletről emeletre egyre fojtogatóbb szorítással a gyomrában kapaszkodott a lakás felé, futtában felnézett a negyedikről, az ötödiken állt a lift?, kérdezte lihegve, maga is megrémült tőle, hogy hangosan. Megállt, mert úgy érezte, menten kiszakad a tüdeje, de ugyanekkor élesen villant belé annak a felismerése, amit pedig már az eddig megtett kilencvenkét lépcsőn is érzett, hogy fél. Halogatni szerette volna a következő lépéseket, ahogy megmozdította, jobb combját rázni kezdték az izmok, nyelve a szájpadlásához tapadt, aztán várt egy kicsit, majd néhány lépcsőfokon felhúzódkodott, nekitámaszkodott a falnak, később eljutott a fordulóig, ahonnan, lassan emelve fel tekintetét, pedig már-már fuldokolt, végre kilesett, innen rálátott az ajtóra.

Az ajtó csukva volt, sőt, ahogy aztán, amikor felfordult gyomrát az undortól, szívverését pedig a rémülettől egyaránt a torkába érezte feltolulni, végül feljutott, és remegő kézzel el merte fordítani a kulcsot, látta, hogy zárva is. Benézett a konyhába, a fürdőszobába, végül, nagyon óvatosan, a szobába, mindent úgy talált, ahogy ő hagyta, de felsóhajtani csak akkor mert, amikor már túlesett azon, hogy a lakásból kidugta a fejét, s mielőtt még visszarántotta volna, mert a szó szoros értelmében a rosszullét környékezte, a szemközi ajtón pecsétet pillantott meg. Akkor leült az ágy szélére, kezét a térde közé leengedve hangosan lihegett, arra gondolt, innia kéne egy pohár vizet, de sokáig ült így.

Ekkor kulcs zördült odakint, kicsapódott az ajtó, és dübörögve rohanó léptek s hörögő, ökredező torokhangok törtek be, oly hirtelen, hogy a férfinak még akkor sem lett volna ideje felállni és kinézni az előszobába, ha a rettegés nem szegezi az ágyhoz, valaki feltépte a fürdőszobaajtót, megnyitotta a mosdó csapját, és három-négy bögeve elnyújtott, gyomorból felhullámzó, hangos morajlással fuldokló hányáson esett át, majd sírni kezdett. Egy nő volt, s amikor hátratántorodott, és leült a kád szélére, a szobaajtóig merészkedő férfi meglátta és felismerte, miközben az jutott az eszébe, hogy neki bármilyen hangját könnyen felismerné, ezt mégsem tudta, pedig ő volt az. Micsoda egy világban kell, lihegte az asszony a lucskos két tenyere közé, szent isten, majd váratlanul felkapta a fejét, és felsikoltott.

A férfi tett felé egy tétova lépést, az asszony jajgatva ingatta a fejét, felállt, szédülten fordult be a szobába, leborult az ágyra, ahogy kerülsz, sírta, te pont ide, azt hittem, anyádhoz mentél el, gyúrte az arca alá a pármát, azt hittem, üres lesz ez, csapott öklével a matracra, és pont most, vinnyogta, s a férfi odaült hozzá, nézte, próbálta megérinteni, de ő egyre összefüggőbben, hangosan és lassan, elnyújtottan zokogott.